Ч. 18. Львів, Субота дня 23 січня (4 лютого) 1899. Річник III.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австри:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . 3 р. ав.
на місяць . . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . 20 рублів або 40 франків
на пів року . . 10 рублів або 20 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Тов. ім. Котляревского.

(Конець).

Львівскі Русини не конче справедливо осуджують свій театр, бо витворюють собі погляд про театр на підставі вражінь, які виносять з представлень, виставлених театром у Львові. Тимчасом руский театр представляє ся з конечности у Львові богато гірше, як де небуть на провінциї, бо пр. в Перемишли, Дрогобичи, Самборі, Станиславові, Коломиї, Тернополи і в других містах наш театр має далеко красші театральні салї, вигідні ґардероби, готові декорациї і ліпше, технїчне уряджене сцени, а те все причиняє ся богато до блеску вистави. Додаймо до того, що вимоги столичної публики суть більші, а з другої сторони виділ Бесїди каже у Львові виставляти всї премієри, хотьби дуже слабоньких сценїчних творів і через те львівска публика розчаровує ся нераз не лише на творах, але і на нерівній грі першої вистави штуки, то зрозуміємо подекуди той песимізм супротив театру, з яким можна подибати ся в кружках львівских Русинів.

Даремні тут нарікання, що не маємо визначнїйших акторских сил. Суть прецінь у нас таланти, подибують ся голоси і музикальність на кождім кроці. Треба би тілько вишукати їх, притягнути до тої народної інституциї, а заразом створити такі відносини, щоби ті люди бачили в нїй якутаку свою будучність. Вічна вандрівка, без пристановища, без свого кута лїтом і зимою, безнастанна зміна сцени, зі салї до підсїня або до стодоли — се не конче принадний гороскоп житя. А при тім платня така мала, що не може привязати акторів, як слїд до тої сцени, щоби они дорожили ся своїм становищем і виробили в собі почутє точного обовязку і сильної дисципліни.

Тому і недомагає наш театр в тім взглядї і не може зарадити тим недостаткам управляючий виділ Бесїди. Закиди, які підносять против управи Бесїди суть о стілько неслушні, що она не в силї перевести кріпку орґанїзацию театру, доки не буде мати відповідного складу персоналу. Є се по части припадкове. Бувають часи, коли як в кождім напрямі людскої творчости, так і в театрі виринають таланти і згортають ся разом — навіть може припадково — і витворюють епоху розцьвіту на данім поли. Таку сьвітлу хвилю мав наш театр за часів Біберовича-Гриневецкого, коли працювали разом на сценї Біберовичі, Стефураки, Стечиньский, Гриневецкий, Осиповичева, Клїшевскі, Янович і др. Але і за часів Бесїди був час, де побіч Стечиньского, обох Підвисоцких, Підвисоцкої, Осиповичевої, Ольшаньского, Яновича, Слободівної і сьпівучих сил, як Лопатиньскої, Фіцнерівної, Радкевичівної, був ще цїлий ряд молодших ужиточних сил, як Лопатиньский, Стадник, Рубчак, Шеремета, Миколаєнко, Стефановичівна і др. Що тепер розбігла ся більша половина того знаменитого ансамблю, виною в першім рядї те, що Бесїда не могла найти енерґічного і совістного чоловіка на становиско директора театру. При теперішних обставинах вандрівного театру тяжко, щоби поважнїйший, інтелїґентний чоловік спокусив ся на се становиско, на котрім треба бути приготованим до несчисленних клопотів і неприємностий, а на якийсь зиск або сталість становиска годї числити.

Але цїлком инакше представляли би ся річи, коли-б театр мав сталу оселю, де міг би перебувати бодай пів року. Се вплинуло би благодатно і на управу театру і на артистичну працю дружини. За того пів року, а най скажемо навіть квартал, який театр сидів би у Львові, управа могла би трохи віддихнути від безнастанних клопотів перевозу, уряджуваня салї і т. д., заняти ся придбанєм репертуару, доповненєм ґардероби, декораций і т. д., завести лад і дисципліну у відбуваню проб і лекций, та взагалї придумати способи піднесеня театру. А дружина театральна виділа би себе примушеною до інтензивнїйшої працї і вистави що-раз нових штук, бо при довшім побутї на однім місци не могла би виставляти одні і ті самі штуки, як се тепер діє ся, що замість зміни репертуару, зміняє лише місце свого побуту.

При більшій рухливости у виставі штук отворило би ся для молодих сил ширше поле до сценїчної діяльности і неодин талан, що тепер нидіє в хорі, або зразивши ся безчинностию і безвиглядностию, покидає сцену, став би для театру ужиточною силою. А передовсїм для молодих сьпіваків при сталім театрі була би нагода підчас побуту у Львові через кілька місяців попрацювати серіозно над своїм даром Божим, побираючи науку сьпіву у котрого з фахових учителїв. Побудуйте лише театр, а певно ми не повстидаємо ся ним в столици, таланти виростуть як гриби по дощи і будуть голосити вам славу вашого дїла!

Оттакі, більше-меньше, гадки виклювали ся в онодїшній дискусиї і таким духом переняті члени-основателї нового товариства. Така гадка присьвічувала і давному комітетови, що заняв ся був збиранєм складок на театр і довів їх до яких прийцяти тисяч, котрі тепер на добрий процент умішені на каменици, яку закупило товариство »Просьвіта«. Але від того часу комітет застановив свою д'яльність, а складки на театр перестали плисти. Тому вже в роцї 95-ім чи 96-ім задумав кружок молодих людий піднести справу будови нового театру з новою енерґією, уложив статути, подав їх до затвердженя і одер-

---

11

СВЕКРУХА.

комедия в III. актах з сїльского житя

Льва Лопатиньского.

(Дальше.)

Акт III.

СЦЕНА I.

Анна. — Петро.

Петро. Такі ви завсїгди жінки. Самі наробите бешкоту, а потім ще нарікаєте. А я ще раз кажу, що Іван мав правду, а в тім, що стало ся, ти сама більше винна.

Анна (пряде під вікном задумана). Ой, Боже, Боже, коби єму хоть що не стало ся в дорозї. Уже вечір робить ся, уже сонїчко сховало ся і звізди виринають одна по другій, а Івана, як не видко, так не видко...

Петро. Не бери собі того так дуже до серця. Поїхав до міста — певно має якесь дїло, а верне назад то помирите ся.

Анна. Як помиримо ся, коли він такий завзятий. Навіть і не дивить ся у той бік за мною.

Петро. Бо ти, сестрице, за богато химерувала: чіпала ся єго за дурно, лаяла Доню — звязала ся мамою, тай далї войну провадити у власній хатї!

Анна. Хибаж я могла мовчати до того всего, що менї мама наговорили? Та менї аж серце кровавило ся, я була така згрижена.

Петро. Ти повинна була собі зараз подумати: се все маминї видумки. Хиба не знаєш їх? Іван тебе любить, що дай Боже менї так Доню любити. А Доню ти прецінь сама сватала за мене.

Анна. Та правда, що так. Але як мама зачали договорювати, а під'юджувати, то я сама стратила голову.

Петро. Те, що було, вже ся минуло. Приїде Іван, то я вас уже перепрошу. Скажу єму, як ти тут за ним побивала ся, очи проплакала коло вікна.

Анна. Нї, нї, не кажи того, голубчику, (підходить до него). Скажи єму, що ти менї вияснив, що се все неправда і нехай він мене перепросить, що сам не розтолкував менї справи, а накинув ся на мене з криком і лайкою.

Петро. Та як мав тобі толкувати, коли ти сама лаяла ся. Та ще тепер і перепрашати тебе? — диви, яка цїкава!

Анна (обіймає єго і гладить по лици). Скажи, скажи так Петрику, братчику, я тебе прошу дуже.

Петро. Га, га! яка мудра? Ви би жінки хотїли, щоби ваше було завсїгди на верха!..

Анна (затискає єму уста). Пссс... анї слова більше!

Петро (сьміє ся). Анно, навчи Доню так обіймати, бо она так не вміє...

Анна. Не бій ся, сама навчить ся. А як нї, то ти єї навчи. Ви, хлопи, нас всього злого вчите. Скажеш так Іванови, Петрику, скажеш? (плескає єго по щоках).

СЦЕНА II,

Ті самі, Свекруха.

Свекруха (відхиляє живо двері, заглядаючи). А ту хто? (стає на порозї; Анна і Петро розступають ся). Ага, се ти дївко баламутиш менї хлопця? Ти собі, пристайбідо, гадаєш, що я... (підступає до неї, підперши ся в боки — але пізнає Анну). Нї, то Анна (з новою лютостию). А ти з ким обнимаєш ся тутка, коли чоловіка нема дома? Ти гадаєш, що я і тобі попущу? Хто се тут залїз до чужої жінки (підступає, підпершись у боки — але пізнає Петра). Се Петро?... (люта) Пфу на вас, та пек, десь в тім домі всї тілько цїлують ся.

жавши єго, покликав нове товариство до житя в столїтну річницю відродженя нашої лїтератури і нашого першого драматурґа. Тимчасом повстало при львівскій »Бесїдї« »артистично-лїтературне товариство«, що має намір приняти майже такі самі статути як тов. ім. Котляревского. Заходить отже диверзия і небезпеченьство роз'єдненя у такій важній справі.

Видїл тов. ім. Котляревского робив стараня на загальних зборах »Бесїди«, щоби прийшло до злуки обох товариств в той спосіб, аби принято готові статути істнуючого вже товариства. Загальні збори не згодили ся на те. Тодї відпоручники видїлу тов. ім. Котляревского домагали ся, щоби артистично-лїтературне товариство бодай вилучило із статутів збиранє складок на театр, але і на те не згодили ся. Тим способом поставлено тов. ім. Котляревского в прикре положенє, мовби то оно стало причиною якогось роздору, мовби оно самовільно взяло ся до дїла, до якого не покликане і вдирало ся у сферу дїяльности других людий.

Що таке осуджуванє становиска тов. ім. Котляревского несправедливе, показує ся вже з того, що сказане про коротку історию тих двох товориств. Комітет для збираня складок перестав дїлати, тов. ім. Котляревского повстало скорше від артистично-лїтературного товариства і свою цїль зазначило вже в самій назві »будови театру« — тож нема жадної причини єго наміри зле толкувати.

Після нашої гадки істнованє обох товариств, між котрими проявила ся тепер мовби конкуренция, є оправдане і потрібне. Тов. ім. Котляревского, котре вже в самій своїй назві поставило собі цїль: будувати театр і на те збирати складки, не повинно посягати о жадні иньші лїтературні чи артистичні аспірациї і повинно передовсїм зречи ся гадки евентуального веденя театральної трупи. Задача збираня складок (видаванє відозв, придуманє способів збираня, уряджуванє представлень, концертів і т. д. на дохід будови), а відтак стараня о місце під будову, о найпригіднїйші пляни для будучого будинку і як найкористнїйші услівя вибудованя єго, опісля завідуванє будинком так, щоби він рентував ся як найлїпше і підчас небутности нашої трупи у Львові — є досить обширною, щоби цїлковито виповнило дїяльність товариства. Артистично-лїтературне товариство має побіч того окреме і дуже широке поле до дїяльности для артистичного піддвигненя театру: навязанє близших зносин з українськими театрами, стараня о придбанє ориґінальних і толкованих, визначних творів, посередниченє між музиками а лїбретистами, розписуванє конкурсів і рецензованє творів, поміч визначнїйшим сьпівучим талантам в побираню науки сьпіву, а нарештї інтензивний почин до зорґанїзованя забезпеченя артистів на старість і випадок недуги і богато других справ.

В імя добра справи, для котрої завязали ся, повинні оба ті товариства подїлити ся в той спосіб працею над розвоєм нашого театру. Для одного товариства було би єї рішучо за богато і при своїй ріжнородности одно дїло убивало би друге. Бо пр. знаток лїтератури і драматурґії не мусить бути помисловим аґітатором за збиранєм складок, а добрий рецензент не конче буде оборотним ініциятором концерту, фестину і т. д. на дохід будови. Се треба лишити людям молодим, метким і не обтяженим обовязками.

Коли-б так уложили ся справи, тодї наш театр міг би з надією глядїти у будучність. А час наглить і справа будови театру стає чим-раз пильнїйшою, бо ось-ось, ще кілька лїт, а почуємо, що у Львові стане якийсь другий театр — і нас знов випередять, як вже випередили в неоднім.

Австрийска полїтика.

З Відня пишуть нам під днем 1. лютого.

Нинї рано о 11-ій годинї явив ся ґр. Тун в екзекутивнім комітетї правицї нарочно ним самим скликанім, щоби подати єму вість, що рада державна відрочена на довший, однакож не на дуже довгий час. Причиною відроченя є лише неактивність парляменту, спонукана механїчною обструкциєю лївицї. Вчерашна побіда лївицї при голосованю над законом о державних слугах не вплинула на відрочене. Ухвала, відрочити парлямент, запала вже на радї мінїстрів 27. сїчня.

Коли опять збере ся державна рада? — се буде залежати від обставин, як они зложать ся в найблизшім часї. Значить се одно, мовби в будучім поведеню лївицї спочивала судьба центрального парляменту. Держати сей парлямент в купцї на те, щоби парляментарна меньшість панувала над більшостию, щоби єї тероризувала безглуздою, механїчною обструкциєю та щоби дневники обструкцийні свої стовпцї заповняли іредентичними бесїдами поодиноких послів з ґрупи Шенерера та так званих Jung-national-ів — се дїло не лише злишне, але вельми шкідливе для найвисших інтересів держави. Впрочім всї переконані, що нїяке правительство не годне перевести угоду з Угорщиною через парлямент, тож і показалась нагла потреба, промостити дорогу §-ви 14-му. Здає ся, що небавом послїдує і замкненє сесиї парляментарної, через що правительство одержить ще свобіднїйшу руку.

Обструкция відчувала в послїдних днях близкість ери §-фу 14-го. Відчували єї і социяльні демократи. Ґрос, Праде і Дашиньский підняли проте на послїднім засїданю парляменту (31. сїчня) на ново своє нагле внесенє на знесенє §-фу 14-го. Але дарма! Клямка запала скорше, заким ті отямились, що доси руйнували парляментаризм і конституцийне житє в Австриї. Немов розкаяний грішник, лежачи на смертній постели, кликав Дашиньский на двох послїдних засїданях, щоби лївиця своєю обструкциєю не пускала води на млин абсолютизму!? Абсолютизм сей малював він в своїй річи найчорнїйшими красками, полохав лївицю, говорив їй до серця... але даром! І елеґійність не помогла. Забавка обструкцийна переїлась. Alea jacta est...

Якою буде найблизша будучність по відроченю парляменту? — не хочемо ворожити. Правительству лишили ся дві дороги. Оно може октроювати суворійший реґулямін і пробувати, чи з новим реґуляміном не далась би рушити парляментарна машина? Оно може також переговорювати з опозициєю? Котру дорогу вибере ґр. Тун? — годї знати. Се лише певне, що ґр. Тун переведе угорску угоду без парляменту та що виручить собі §-фом 14-им в справі призволу на континґент рекрутів.

Відтак будуть в найблизшім часї скликані краєві сойми. Тількож і тут не іде все під лад. Можна побоюватись, що національний антаґонїзм проявить ся в соймах з тим більшою силою в часї, коли замкнено єму вентиль до транспірациї в центральнім парляментї. На полудни, в Триєстї та Горицях, а не меньше і на півночи в Чехії, на Шлеску і в Мораві нагромадилось богато пального материялу. А і в прочих краях о мішанім населеню національні відносини заострились. Сойми не дають проте нїякої поруки, що в них конституцийне житє поплине спокійною струєю.

Щож дїяти в виду неможливости центрального парляменту і непевности соймів? Чи стояти з заложеними руками і дивитись рівнодушно на розклад держави, що всюди підготовлює ся? По нашій думцї, був би се дуже небезпечний експеримент. Нам видаєсь, що настав час дїланя і то дуже рішучого і сьвідомого цїли дїланя. Для кого? Не вже-ж не для лївицї, що жиє неґациєю, а для правительства і для правицї, що поки-що стоять солїдарно при своїй проґрамі, виявленій в адресї до трону. Час виконати те, що сказано в згаданій адресї, а там є на першім місци: справедливе переведенє національної рівноправности всїх народів австрийских.

Досьвід показав, що народи самі не в силї помиритись. Не помирились доси Чехи з Нїмцями »von Volk zu Volk«. Не помирились Поляки з Русинами, хоч були деякі несьмілі проби в тім напрямі. Не помирились Італїянцї тирольскі з Нїмцями тирольскими, нї Румуни з Русинами, нї Італїянцї або Нїмцї з полудневими Славянами. Не повели ся пунктациї ґр. Таффого між ческими Нїмцями а Чехами, нї

Анна. Ви, мамо, хотїли вже і з мене зробити ледащицю?

Петро. Тай зараз потїшити чоловіка доброю новиною!

Свекруха (удає невинну). Та хто би там робив з тебе, чи сяку, чи таку. Ти знаєш мене, що я тілько за правдою стою; за правдою я піду і в огонь. Хто би займав ся вашими справами — я маю досить свого власного клопоту на голові. Чи не було ту Ронґуша?

Анна (гнївно). Не було нїкого.

Свекруха. Бігаю за ним уже цїлий день, — нїхто не знає, де він дїв ся. А Заціравского тут не було?

Петро. А єго чого тут треба?

Свекруха. Знать не буде тебе питати ся. Як схоче, то прийде.

Петро. Але я єго запитаю ся, та тим грубшим кінцем.

Свекруха. То ти так вже тепер говориш? Вже тебе переробив зятик?

Петро. Коли ви, мамо, не слухаєте Івана, аби не заходити ся з тим пройдисьвітом, то може хоть мене послухаєте. А як ви мене не послухаєте, то послухає ваш той Заціравский, бо я як дістану в свої руки єго шляхоцку шкуру, то так вимну як мужицкий капчук. Я вже дотримаю свого слова! (виходить).

СЦЕНА III.

Анна — Свекруха.

Свекруха. От, дїждала ся я потїшеньки з моїх дїточок. Усьміхнуло ся до мене щастє на старі лїта, а власні дїти стоять на перепонї. (розжалена) Се все мамі за те, що вас годувала та доглядала, що до людий довела. Красше було менї за малку жбовхнути де в полонку таке щеня, щоби тепер не кусало.

Анна. Не гнївіть Бога, мамо: хто вам що злого хоче?

Свекруха. Кажи правду, що ви робили тут обоє? Змавляли ся на мене, га?

Анна. Про вас і бесїди не було. Я радила ся Петра, як менї перепросити ся з чоловіком.

Свекруха. Ага, не кажу, се вже против мене. Добре, загоджуй ся, але тогди вже певно не побачиш свого посагу як свого уха.

Анна. Чи так, чи сяк, то ви посагу не дасьте менї. А з чоловіком прецїнь менї не на віки жити в гнїві.

Свекруха. Добре, добре, роби, як знаєш. А деж він дїв ся той твій не-знати що?

Анна. Абож я знаю? Доня казала, що поїхав до міста.

Свекруха Ага, Доня знає, а ти не знаєш? Так і повинно бути! Може би вона була ласкава розповісти дещо, чого твій чоловік поїхав до міста. Деж тота вчена панна повіяла ся?

Анна. Треба би спитати ся Петра, я з нею не видїла ся.

Свекруха. Ага, то Петро знає про ню! — Ей, коби у мене сила, коби у мене сила, то я би єму викурила тото коханє. А так, то я сама бідна зроблю? Мої слова, — горох до стїни. Але я їм ще дам ся взнаки, як придибаю тоту Доньку!

Анна. Лїпше дивіть ся, щоби Петро не придибав вашого Заціравского, бо Петро не знає жарту.

Свекруха (налякана). Слухай, Анно, може надїйде Заціравский, то затримай єго тут в хатї тай перестережи перед тим розбишакою. Старай ся, донечко, щоби вони не зійшли ся разом, бо може вийти який встид або нещастє. — Іду я шукати тої Доськи, вже я єї... (відходить грозячи).

(Далї буде).

навіть найновійші переговори між населенцями Морави. Порозуміне »von Volk zu Volk« не має приклонників. Possidens не хоче зрозуміти і вирозуміти deficien-та. Тож ждати, аж народи самі схотять миритись — пуста надія.

Рівнож показалось, що в центральнім парляменті всякі миротворні акциї пішли в воду. Істория внесень Шаршміда, Вурмбрандта та найновійша акция ґр. Туна з 1898, щоби злїпити так званий Sprachenausschus в віденьскім парляменті, всїм звісні тим, що не повелись. А не повелись они вже і длятого самого, що дехто, іменно Чехи та Поляки, відмовили центральному парляментови компетенцию до такої акциї — бажаючи, щоби сю акцию перенести до краєвих соймів.

Нинї парляментарну більшість становлять так звані автономісти, отжеж ті самі, що безнастанно голосять: сойми мають право рішати національне питане в кождім короннім краю. І правительство мабуть ісповідує проґраму автономістів. Нинї проте прийшла черга на миротворну акцию в краєвих соймах.

В який спосіб? Чи має се статись з почину послів? Годї! Недавна бувальщина показала хоч би навіть в нас в Галичинї, що над внесенєм язиковим пос. Вахнянина польска соймова більшість перейшла до дневного порядку. Деинде буде те саме. Почин послів за слабий до такої акциї. Більшости національні не покорять ся меньшостям. Тут треба взяти почин самому-ж правительству і рівночасно у всїх соймах виступити з предложенєм до закона о народностях — та подбати, щоби такий закон ухвалено. Отсе те дїланє, для котрого в Австриї настав крайний час і до котрого то рішучого дїланя обовязані нинї ґр. Тун і правиця парляментарна.

Не жадаємо від наших автономістів нїчого більше над те, що виражене в адресї до трону з 1898 року. Узнали себе автономісти виключно компетентними до рішеня національного питаня в поодиноких коронних краях, то чогож не мав би їм ґр. Тун подати тепер нагоду, вивязати ся з їх доброї волї і проґрами? Дехто з полїтиків віденьских забожив ся би навіть, що Нїмцї аж »пищать« за мирними переговорами. Ческий клюб, »Коло« польске, »Славяньский Союз« сказали недавно в своїх комунїкатах яко результат своїх нарад над полїтичною ситуациєю, що всї »радо піддержать всяку миротворну акцию« між народами австрийскими, то чогож би не взяти ся за таку акцию ґр. Тунови?

Материял до язикового чи національного примиреня лежить чейже готовий в актах мінїстерства. Суть там віденьскі пунктациї ґр. Таффого, внесеня Пацака, внесеня Мадейского, так звані Grundzüge ґр. Туна, проекти національних курий і т. д. і т. д. А який богатий субстрат находить ся в всяких полїтичних брошурах, у взірцях язикових законів в Бельґії, Швайцариї, Канадї, навіть в азийских Індиях!

Не повелась би і ся проба в соймах і через сойми, га, тодї не знаємо другого виходу з матнї, як сей, що правительство мусїло би рішитись, октроювати закон о народностях, хоч би навіть проти волї так званих національних більшостий. Для неполагодженого національного питаня годї жертвувати найвисші інтереси державні. Повага нашої монархії упадає за скоро в очах Европи, як щоби можна рішенє національного питаня відкладати ad feliciora tempora. Се язва, що руйнує весь державний орґанїзм і з кождим днем скріпляє табор наших всякої масти іредентистів. Невдоволенє народів австрийских се вода на млин Ґерманії, Росиї, Італії, Румунії, а навіть Сербиї та Чорногори. А крайний вже час з сим ростучим невдоволенєм скінчити, як і не пора байдужно дивитись на прояви не лише антаґонїзму національного, але навіть бойкоту економічного та расової ненависти.

Час не заворожить сеї страшної пошести, що обняла наш державний орґанїзм. Пошесть ся тим небезпечнїйша, що вже сталась хронїчною. Санациа конечна. За »Los von Rom« можуть виринути ще другі поклики. Ґр. Тун може і повинен дїлати і то — як найскорше.

Новинки.

— **Справа галицкої каси ощадности** стала ся квестиєю дня: так в прасї як в розмовах є се тема невичерпана. Загально дивують ся, як міг директор Зїма удїлити одній фірмі так великий кредить, що сягає казочної суми чотирох мілїонів і 700.000 зр. В тім зглядї пише один львівский дневник таке: »Дир. Зїма цїнив високо інтелїґенцию п. Щепановского і був певний, що він на поли нафтовім доконає великих річий, тимбільше, що з початку п. Щепановскому інтереси удавали ся знаменито. На початку року 1896, коли сей кредит виносив около чи понад $1\frac{1}{2}$ мілїона, зробив комісар правительственний натиск на дир. Зїму і п. Щепановский, щоби покрити в части довг в касї, мусїв продати Східницю. В тім часї пп. Вольский і Одживольский виплинули на яву яко нафтові мілїонери. Цїнено їх на 10 мілїонів, а дир. Зїма видячи, що промисл нафтовий розвиває ся, хотїв їм допомочи. Коли кредит знов досягнув чи перевисшив мілїон, дир. Зїма, щоби ратувати ситуацию, платив неначе під примусом векслї того предприємства, які предкладали касї иньші фінансові інституциї, боячи ся, що відмовою заплати міг би їх наразити на упадок а тимсамим і касу на значну страту. В додатку що хвилї здавало ся, що ще кількадесять чи сто тисяч, а вже удасть ся інтерес розмотати і так дійшло до казочної майже суми 5 мілїонів«. — Цїкавий в тій справі являє ся голос Słow-a Polsk-ого, о котрім виражають ся зовсїм явно, що яко орґан п. Щепановского та єго нафтових спільників, засноване перед трома роками і видає ся до нинї власне за гроші, добуті з каси ощадности. Отжеж сей дневник заявляє зовсїм рішучо, що хотяй кредит удїлений касою ощадности нафтовим предприємствам пп. Щепановского, Вольского і Одживольского в нашім біднім краю на перший погляд видає ся дуже великим, то о якійсь нестягальности сего довгу не може бути й мови, бо річний дохід з тих предприємств в квотї одного мілїона зр. дає цїлковите покритє. В сю голословну заяву орґану п. Щепановского якось нїхто не хоче вірити, а з добре інформованих кругів доносять, що страта в сумі $1\frac{1}{2}$ до 2 мілїонів є для каси ощадности неминуча. У всякім случаю властителї вкладкових книжочок не потребують зовсїм бояти ся, бо повисша страта буде цїлковито покрита з фонду резервового каси. Позаяк переполох обняв дуже широкі круги населеня, а навіть цїлий край затревожив ся перед можливим фінансовим упадком — так глубоко була каса ощадности фінансово вкорінена — чув ся намістник приневоленим видати на днях окружник до краєвих висших судів у Львові та Кракові і окружник до старостів і до маґістратів міста Львова та Кракова. В тім окружнику поручає намістник дотичним властям, щоби впливали утихомиряючо на властителїв вкладкових книжочок і запевняє рішучо, що з вкладок нїкому анї крейцар не пропаде. Супроти такого виступленя власти нинї ясно як сонце, що дальший переполох і розсїванє непокоячих вістий не має найменьшої основи. Прецїнь намістник не давав би свого підпису на урядовім актї з запевненєм книжочок, наколи-б заходила в тім зглядї яка небудь обава. У всякім случаю установлена правительственна комісия, зложена з достовірних мужів, прояснить пебавом цїлу ту справу, що кидає так некористне сьвітло на польску господарку в Галичинї.

В послїдній хвили довідуємо ся, що касї ощадности удало ся по переговорах з пп. Вольским, Оджевольским і Щепановским заквестіоновані доси вірительности аж до максимальної висоти 5,000.000 зр. обезпечити на цїлім маєтку довжників, а іменно на копальнях ропи в Східници, Бориславі, Дзвинячи, Лодинї, Ропі, Грузевій, Пашовій, Віцеві і Космачи, дальше на домі нафтовім у Львові, фабрицї вертничих знарядів в Східници, спілцї руротяговій в Східници — а в кінци на інвентарах і запасах. В повисшій квотї містить ся вже довг Щепановского около 3.000.000 зр., котру то суму Вольский і Одживольский обезпечили цїлим своїм движимим і недвижимим маєтком. Вкінци згодили ся довжники віддати заряд всїх своїх предприємств на руки каси ощадности. Се гіпотечне обезпеченє приняв правительственний комісар п. Еґерман так, що тепер фонд резервовий каси ощадности уратований в цїлости, а вкладки вже і без него були із сторони властий забезпечені.

— **Загальні збори тов. ім. Шевченка** відбули ся вчера при співучасти більше як 50 осіб. В слїдуючім числї подамо ширше справозданє з веденя нарад, тепер замітимо, що до нового видїлу вибрані: проф. Грушевский головою (одноголосно), Вол. Гнатюк, Із. Громницкий, др. Евген Озаркевич, др. Вол. Охримович, К. Паньківский і Юл. Січиньский видїловими, а Вяч. Будзиновский, Мих. Губчак і Юл. Левицкий заступниками. До контрольної комісиї вибрано: д-ра Яросл. Кулачковского, В. Тисовского і Осипа Ганїнчака.

— **Платнї асистентів**. Послїдний рескрипт австрийского мінїстра віроісповідань і просьвіти ґр. Біляндта до правительств поодиноких країв Долитавщини, нормує від 1-го січня с. р. висоту ремунераций т. є. ад'ютум асистентів катедр на медичних і фільозофічних видїлах, а також полїтехнїках і віденьскій академії рільничій на 700 зр. річно.

— **Против слїдчих увязнень**, що тревають часто дуже довго, виступив на днях президент апеляциї в обіжнику до підчинених судів і візвав, щоби суди заряджували слїдчі увязненя доперва по докладнім розслїдженю справи і відносин обжалованого.

— **Самоубийство хлопця**. 17-лїтний ученик рільничої школи в Городенцї В. С. стрілив до себе онодї у Львові в дорожцї, котрій велїв себе везти до дому при ул. Мариї Магдалини. Причина самоубийства незвісна.

— **Учительскі семинариї в Галичинї**. Семинарий учительских мужеских було в Галичинї в р. 1897/8 разом 9, іменно: в Кракові, Тарнові, Решові, Львові, Станиславові, Тернополи, Самборі, Кроснї і Сокали. Учеників записаних було разом 2.226. Найчисленнїйша була львівска, бо числила на початку року 365 учеників і тернопільска, бо числила 313 уч.: найнизше численна кросняньска з 125 учениками і сокальска з 137 учениками. Дві послїдні мали головно длятого менші числа учеників, бо заложені доперва перед трема роками не мали ще четвертого курсу. При кінци року було учеників 1986. Убуло 237. В тім на курсї приготовляючім 79. В тім загальнім числї 2.226 занисаних учеників було рим. кат. 1.516, гр. кат. 593, еванґ. 3, жидів 114. Лиш в Тернополи переважало число учеників гр. кат. 136 над рим. кат., 133 і в Сокали 71 над 62. — Учеників жидів записаних було більше лиш в Тернополи 44, в Станиславові 23 і у Львові 22. Семинарий жіночих було три, іменно в Кракові, Перемишли і Львові. Записаних було взагалї 690 учениць. Межи тими було 586 рим. кат. 85 гр. кат. 1 еванґ. і 17 жидівок, при кінци року лишилось 667. Убуло лише 23. Що-до результату клясифікациї в семинариях мужеских з 1898 р. клясифікованих репробовано 202 то є 10.1%; в семинариях жіночих з 667 учениць репробовано 5, то є 0·75%. З того можна вносити, хто ся пильнїйше до науки прикладає. — Найбільше репробовано учеників в Тернополи, бо 45 на 278 клясифікованих, то є більше як 16%. Найбільше репробовано на курсї I., бо 22 на 75 клясифікованих. Іспит зрілости складало в семинариях мужеских учеників публичних 278, екстерністів 142, разом 420. З учеників публичних репробовано 31, з екстерністів 40. За зрілих узнано загалом 349. В семинариях жіночих складало іспит зрілости учениць публичних 160, екстерністок 144. З перших репробовано 6, з других 28, узнано за зрілих загалом 270. Стипендистів в семинариях мужеских було з фонду краєвого 1.021 і ті одержали загалом 74.000 зр., з фонду державного 366 учеників і ті одержали загалом 30.000 зр. В семинариях жіночих стипендисток було загалом 252 і ті одержали разом 16.000 виїмково лиш з фонду краєвого. Іспит кваліфікацийний до шкіл народних складало в роцї 1897/8 мужчин 237, більше о 40 як в роцї попереднім), женщин 304 (менше о 5). Признано патенти кваліфікацийні 210 мужчинам і 280 женщинам, разом 490. Крім семинарий публичних є одна приватна у Львові. Наука відбуваєсь тут зовсїм після статуту орґанїзацийного семинарий публичних. В других містах як в Ярославі, Решові, Станиславові, Стрию суть також приватні заведеня наукові жіночі, устроєм своїм і пляном науковим зближені значно до семинарий публичних, они улегчують ученицям приготованє ся до іспитів зрілости. Належить згадати о інтернатах при семинариях. В роцї 1897/8 було у всїх інтернатах мужеских 361 учеників, в роцї біжучім зросло число до 539 о 176, в інтернатах жіночих було 116, а є 150, більше о 34. Тепер майже $\frac{1}{3}$ учеників і майже $\frac{1}{4}$ учениць має поміщенє в інтернатах. Зріст числа інтернатів мужеских завдячує ся кураториї фонду Товарницкого в Решові, котра віддала до безплатного ужитку новий двоповерховий дім з цїлим внутрішним урядженєм. Тут дістало поміщенє 120 інтерністів, в Тернополи і Кроснї нема до тепер інтернатів. На закінченє одна увага: Число учениць, котрі в біжучім роцї зложили іспит зрілости в порівнаню з числом року минувшого є більше о 21 (зросло з 314 на 335). Однак в роцї 1897/8 вступило до заводу учительского лиш 156, а в біжучім роцї лиш 182. Се доказ, що цїлию учащаня до семинарий жіночих в значній части не є зовсїм завід учительский.

Телеґрами.

Відень, 3. лютого. Комунїкат парляментарної комісиї правиці оголошує, що комісия ухвалила одноголосно резолюцию, в котрій висказує найглубший жаль сторонництв правиці, що

парлямент відрочено, бо він не зробив нічого користного для населеня, не заспокоїв єго економічних потреб, а навіть не був в силї передискутовати і ухвалити всьо, чого вимагає державне становище монархії і внутрішне положенє держави. Стало ся се, хоть сторонництва правиці старали ся відповісти все тим обовязкам. Тому то висказують они свій глубокий жаль, що минулої сесиї не прийшло до видатної парляментарної діяльности, а заразом стверджують, що дальші безплідні зібраня палати обтяжили би тілько непотрібно населенє, що платить податки. Сторонництва правиці висказують надію, що правительство буде поступати по мисли ухвал, виражених в адресї більшости, а рівночасно бажають, щоби зі всїх відповідних сторін прямовано до того, щоби в біжучих питанях спірних на підставі права і справедливости можна було дійти до як найскоршого порозуміня.

— **Прага**, 3. лютого. Тутешні ґазети доносять, що правительство задумує активувати закон о поліпшеню платнї слуг на підставі § 14. на протяг біжучого року.

Софія, 3. лютого. Похорон жінки князя болгарского відбуде ся дня 8. лютого. Мощі княгинї будуть на разї зложені в катедрі в Філїпополи, заки побудують мавзолей. Австрийский цїсар вислав князеви Фердинандови кондоленцийну телеґраму. В часї похорону заступати буде нашого цїсаря архикнязь Леопольд Сальватор.

Розклад їзди поїздів зелїзничих обовязуючий від І-го жовтня 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	до Львова — приходить о годинї	Поїзд посп.	Поїзд особ.	зі Львова — відходить о годинї
	6·45	з Іцкан (Ґалацу, Ясс), Сучави	6·00		до Підволочиск, Бродів з головн. двірця
	7·40	„ Янова	6·05		„ Іцкан (Букарешту, Ясс, Ґалацу)
	7·50	„ Тернополя і Бродів на дворець Підзамче,	6·15		„ Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча
	7·55	„ Сокаля і Рави рускої	8·35		„ Кракова (Відня, Берлїна)
	8·05	„ Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия		8·45	„ Янова
	8·15	„ Тернополя і Бродів на дворець головний,		8·50	„ Кракова (Відня, Варшави)
	9·05	„ Кракова (Відня, Варшави, Пешту)		9·15	„ Сколього, Калуша, Борислава, Хирова
	10·35	„ Іцкан, Сучави		9·35	„ Підволочиск, Бродів з дв. головного
	10·45	„ Ярослава, Любачева		9·53	з дв. Пілзамче
	1·01	„ Янова		9·55	„ Белзця, Рави рускої, Сокаля
1·30	—	„ Кракова (Відня, Берлїна, Вороцлава)		10·55	„ Іцкан, Сопова, Бергомету, Сучави
	1·40	„ Сколього, Стрия, Калуша, Хирова	1·55		„ Підволочиск, Кієва з дв. головного
1.50		„ Іцкан (Букарешту, Ґалацу, Ясс) Сучави	2·08		з дв. Підзамче
2·15		„ Підволочиск (Кієва, Одесси) на дв. Підз.	2·40		„ Іцкан (Ясс, Букарешту)
2·30		на дв. гол.	2·50		„ Кракова (Відня, Вороцлава, Берлїна),
	5·00	„ „ Козови, Бродів на дв. Підз.			Любачова чер. Ярослав, Ясла чер. Ряшів, Хабівки чер. Ряшів або Тарнів.
	5·25	на дв. гол.			
	5·40	„ Іцкан, Сучави		3·00	„ Стрия, Сколього тілько від $^{1}/_{5}$ до $^{30}/_{9}$
	5·55	„ Сокаля, Белзця і Любачева		4·55	„ Ярославя, Самбора через Перемишль
Ніч			**Ніч**		
				4·10	до Кракова (Відня, Берлїна, М Ляборч)
	3.04	з Підволочиск, Козови, Грималова на Підз.		5·20	„ Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	3·30	на дв. головний		6·30	„ Іцкан, Радівців, Кімполюнґа Сучави
5·10	—	„ Кракова (Відня, Берлїна, Варшави)		6·40	„ Кракова (Відня, Берлїна, Варшави)
	6·10	„ Кракова (Відня) Самбора на Перемишль		6·55	„ Тернополя з двірця головного
8·45	—	„ Кракова (Відня, Берлїна, Варшави)		7·00	„ Лавочного (Мункача, Пешту)
	9·10	„ Кракова, Ясла, (Пешту) на Перемишль		7·10	„ Сокаля, Рави рускої
9·39		„ Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче		7·15	„ Тернополя з двірця Підзамче
9·45		„ Іцкан. (Букарешту, Ясс, Ґалацу, Сучави)		7·44	„ Янова
9·55		„ Підволочиск, Бродів на дв. головний		10·05	„ Іцкан (Ясс, Ґалацу) Сучави
	10·30	„ Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава	10·40		„ Кракова (Відня, Варшави, Берлїна)
	12·15	„ Стрия, Калуша, Борислава.		11·00	„ Підволочиск, Бродів з дв. головного
				11·27	з дв. Підзамче

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.
Час середно-европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно: 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зел. держ. (Львів, ул. Третого мая, готель Імперяль) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого род і розклади їзди.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНЄСТЕРЪ"

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, **припоручене** Всч. Духовеньству і всїм вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариятам** всїх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашне, скот, господарскі зваряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

»Днєстеръ« вступив в 6-тий рік своєї діяльности з **збільшеними** фондами ґваранцийними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 виносить:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Виплачені **шкоди** до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи »Днєстра« дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди зіквідують ся безпроволочно. **Полїси** »Днєстра« приймає **Банк краєвий при пожичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечатись **через »Днєстеръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає найкористнїйші услівя, представляє своїми фондами найбільшу ґваранцию і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту »Днєстеръ«, стоваришенє з обмеженою порукою, удїляє **пожички** *за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адмінїстрацийні* за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт і приймає вкладки до опроцентованя від **членів третих ссіб** по **4½%**. Удїл членьский виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожичку дістати може тілько член обезпечений в »Днєстрѣ«. Інформациї удїляє Дирекция листовно.

Зголошеня о удїленє аґенций в окрестностях **і де нема** близько аґентів »Днєстра«, **приймає ся**

Пожички для членів Тов. взаїм. обезп. і взаїм. кред. »Днєстеръ на 5½% і 1% додатку на кошта адм.

інформациї і посередництво до заключеня **обезпечень житєвих** в найкористнїйших комбінациях.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

ТОВАРИСТВО

для розвою рускої штуки

стоваришенє зареєстроване з ограниченою порукою у Львові, ул. Підвалє ч. 7

виконує всякі працї з обсягу артистичного малярства, різьбарства і золотарства після композиций своїх членів, а іменно: **образи релїґійні до иконостасів, олтарів, хоругов, на тетраподи, плащеницї і пр. і такі-ж образи до комнат; образи сьвітскі: історичні, портрети з натури і фотоґрафій, краєвиди, побутові** і т. д.; з дерева: **кивоти, иконостаси, олтарі, образи і крести процесийні, сповідальницї і пр. і всякі працї золотарскі; рівнож украшує внутра церков, виготовляє пляни церков, каплиць і пр. і удержує на складї фотоґрафічні репродукциї образів руских артистів.**

Товариство ручить за стильове, старанне і совістне виконанє.

Цїлию Товариства є: піднести нашу штуку і витворити руску школу штук красних. Поручаючи проте се чисто руске Товариство патріотичній опіцї нашої П. Т. Публики духовної і сьвітскої, надїємо ся, що зволить Она причинити ся до осягненя сеї цїли численними замовленями, котрі приймає

виключно лиш Дирекция Товариства.

З глубоким поважанем **Дирекция.**

Товариство не послугує ся аґентами.

Артист.-лїтературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезия, ориґінальна і перекладана. Проґрама в заголовку: сильнїйше увзглядняванє артистичного викінченя навіть найбільш тенденцийних творів, — артизм у змістї і формі.

Цїна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: **М. Заячківский, Львів, улиця Зибликевича, число 34.**

ЛЕВ ЛОПАТИНЬСКИЙ.

ДО БРАЗИЛЇЇ!

Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4. актах.

Цїна книжки брошурованої в картонї 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр.

Замовленя з провінциї у автора **ул. Зибликевича ч. 18, Львів.**

У Львові набути можна в Ставропигийскій книгарнї.

Хорі на легкі, горло, гортанку і астму!

Хто раз на завсїгди бажає позбути ся слабости легких. або горла, хотяйби найупі рнїйшої, або астми, навіть дуже задавненої і на позір невилїчимої, сей негай **пє гербату для хронїчно хорих на легки і горло A. Wolffsky-ого.** Тисячні подяки дають ґваранцию великої уздоровляючої сили тої гербати. Пакет на два дни 75 кр. Брошура (описанє ужитя) задармо. Правдива лише у

A. Wolffsky-ого, Berlin, Nr. 37.

Дмитро Затурский

поручає свою

робітню обуви мужеской, жіночої і для дїтий

у Львові, улиця Коперника ч. 5.

Виріб тревалий і елеґантний. Цїни умірені. Замовленя з провінциї залагоджує відворотною почтою.

140

Видає й відповідає за редакцию: **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.